

Abstrákta

Nákkosgirjijutkamuš *Non-finites in North Saami* sisttisdoallá vihtta artihkkala ja láidehusa mii čohkke ja dievasmahtta artihkkaliid dutkanbohtosiid.

Dutkamuša fáddán lea ii-finihtta vearahámiid morfologiija, syntávsa ja semantihka guorahallan erenoamážit dálá čállojuvvon davvisámegielas. Árbevirolaš oainnu mielde davvisámegielas leat sullii dusen ii-finihtta vearahámi, muhto daid morfosyntávssalaš ja semantihkalaš iešvuodat leat eanas báhcán almmá vuđolaš dutkama haga. Dán dutkamušas duot hámit analyserejuvvojit dábalaš gielladiehtaga funkcionála-typologalaš doahpágiiguin maid vuodul maiddái sámegeiela ii-finihtta vearahámit juhkkojit funkšuvnnaideaset mielde viidáseappot infinitiivvaide, partisihpaide, konvearbaide ja dahkunomenii.

Váldooassi dutkamušas gieđahallá sámegeiela adverbála vearahámiid dahjege konvearbaide ja daidda laktáseaddji dahkunomenráhkadusaid main mánga iehčanas konvearahámi leatge historjjálaččat gárggiidan. Viiddes dutkanmateriála vuodul árvoštallojuvvo, ahte dálá davvisámegielas gávnojit sihke boares ja ođđaset ii-finihtta vearahámit mat eai leat váldon doarvá vihtii ovdit sámegeiela govvádusain; nuppe dáfus ovddit dutkanárbevierru ovdanbuktá ii-finihtta sojahanhápmiin dihto leksikaliserejuvvon dáhphásaid maid ii sáhte atnit aitosaš produktiiva vearahápmiin. Dutkamuša váldoboáduš lea oaidnu, ahte dálá davvisámegielas leat juobe guhtta konvearba- ja vihtta partisihppahámi. Dutkamuš sisttisdoallá vuđolaš govvádusa duoid hámiid geavaheamis ja daid siskkáldas gaskavuodain.

Davvisámegiela čállingiela ja árbevirolaš suopmaniid lassin dutkamušas guorahallojit davvisámegiela lagamus oabbágeielaid seammasullasaš ii-finihtta hámit, ja vihtii váldojuvvojit maiddá davvisámegiela hállanguovllu váldogielaid iešgudetlágan váikkuhusat sámegeielaid morfosyntáksii, erenoamážit jorgalusaid bokte.

Dutkamušas čájehuvvo, ahte davvisámegiela ii-finihtta vearahámiid vuogádat lea ođasmuvvamin, ja mángga ođđa vearahámi šaddan sihke agglutinašuvnna ja analogiija bokte čájeha, ahte sámegeielat eai leat gárggiidan dušše fusionála oarjeeurohpálaš giellatiippa guvlui, muhto geiela varas nuppástusat doalahit maiddá geiela álgoálgosaš, urálalaš geielaide mihtilmas agglutinatiiva iešvuodaid. Dálá davvisámi čállingielas vihtto mánggalágan morfologalaš variašuvdna, mii sáhtta boahteáiggis stáđasmuvvat juogo geiela lunddolaš gárggiideami dahje didolaš giellagáhtendoaimmaid bokte.